
TILL SIST

HIGGINS:

Världens bästa Carlsson?

Till sist några rader om en kampanj som kommer att låta tala om sig, men framför allt att undras över.

Det dröjde bara några veckor efter det att Kjell-Olof Feldt publicerat sina politiska memoarer innan en av hans tidigare arbetskamrater kallade till presskonferens för att meddela att ännu en bok kommit ur pressarna. Statsminister Ingvar Carlsson presenterade boken "Carlsson":

Feldts bok hade rykande åtgång. Men nu stormades inga boklådor. Ingen upplaga tog slut.

Att den politiskt intresserade allmänheten visade sig mer intresserad av den avgångne finansministerns berättelser om det förflutna än av den nuvarande statsministerns tankar om framtiden säger en hel del om tillståndet i nationen och om de båda personerna. I nyårsrevyer brukar det gamla året uppträda i form av en gammal gubbe och det nya representeras av ett barn. Men inom svensk socialdemokrati är det tvärtom: det är den frivilligt förtidspensionerade finansministern som representerar det nya och spännande och den sittande partiledaren som representerar det gamla och välkända.

Boken "Carlsson" förändrar inte bilden. "Målet har varit att försöka få fram hur Ingvar Carlsson tänker och fungerar — däremot inte att referera mer konkreta socialdemokratiska krav, förslag och ståndpunkter", heter det i förordet. Antingen har intervjuaren gruvligt misslyckats med sin målsättning, att få fram hur Ingvar Carlsson tänker, eller också förhåller det sig så att när Ingvar Carlsson tänker högt blir det ingenting annat än just ett referat av välbekanta socialdemokratiska krav, förslag och ståndpunkter.

Intervjuaren har verkligen ansträngt

sig. Efter den socialdemokratiska regeringens återkomst 1982 kom Ingvar Carlsson omväxlande att kallas "framtidminister" och "frihetsminister" påminns t ex läsaren om. På Göteborgs Arbetarekommuns årsmöte 1983 höll Ingvar Carlsson ett tal "då många upplevde att nya vindar blåste i den kollektivistiska socialdemokratin" och då han fick "rykte om sig som idépolitiker". Att de flesta i dag endast med svårighet kan erinra sig detta historiska anförande från 1983 visar väl närmast hur svaga vindarna var och hur överdrivet ryktet var. Men man tager vad man haver.

Ingvar Carlssons frihetstal 1983 blev mest känt för att vara en ordlek. Det var frihet från allehanda negativa företeelser i samhället som enligt Carlsson var det viktiga: frihet från arbetslöshet, frihet från droger, frihet från moralupplösning, frihet från otrygghet, frihet från ekonomisk brottslighet m m. Något inlägg i frihetsdebatten var inte det carlssonska frihetstalet, däremot i nära nog alla andra samhällsdebatter som tänkas kan. I den mån det socialdemokratiska partiet utvecklats idémässigt under 1980-talet går det inte att hitta fröna till förändringarna i Ingvar Carlssons anföranden, den saken är klar. Det är genom i hast hopkomna krispaket — om allt från sjukersättning till tidigare skolstart och EG-anslutning — som socialdemokratin låtit utveckla och förändra sin politik under 1980-talet. De programmatiska talen — av Ingvar Carlsson och andra — har främst innehållit polemik med motståndarnas uppfattningar — uppfattningar som socialdemokraterna där efter ofta har kommit att ansluta sig till.

Samtalsboken "Carlsson" har i huvudsak karaktären av ett samtal med en ta-

larstol. Intervjuaren ställer sina frågor och svaren består av väl disponerade punktprogram och politiska programförklaringar. Boken kan rekommenderas för nattduksbordet — för den som har svårt att somna. 230 sidor politiskt anförande är mer sövande än att räkna ett lika stort antal får.

Den som inte har tid att läsa boken om Ingvar Carlsson (eller inte lider av sömnproblem) kan se filmen. I slutet av maj hade nämligen det socialdemokratiska partiets informationsavdelning premiär på filmen "Statsministern".

Filmerna börjar med en titt i familjealbumet där en 12–13-årig Ingvar Carlsson i scoutuniform ler mot kameran. Sedan får man se hur en pojke i Borås växer upp, går i skolan, blir statsminister, skakar hand med andra regeringschefer, talar med barn på dagis och med väljare på valturnéer. Avslutningsvis promenerar han på en stenstrand på Gotland. Han säger inte så mycket, statsministern, det är mest bakgrundsmusik på ljudbandet.

Filmerna om Carlsson skall visas på valmöten runt om i landet och lånas ut som video i valstugor. Enligt partiets förhoppningar skall filmerna till valet ha setts av två miljoner svenskar. Vidare skall jättelika affischer med Ingvar Carlssons porträtt klistras upp över landet.

Varför denna kampanj?

Ingvar Carlsson är säkerligen en trevlig person, men någon "vinnande personlighet" är han inte. Tvärtom verkar han vantrivas i rollen som offentlig person. Det kan heller inte vara på partiledarens utseende som socialdemokraterna tänkt sig vinna framgång — alldagligt ansikte på gränsen till fotliknande är ingenting att

sälja. Ej heller kan det vara partiledarens djärva eller underfundiga tankar som skall marknadsföras, att sådana saknas framgår av boken.

Nej, det finns bara en förklaring: det fanns ingen annan som ställde upp.

"Vi måste ge ut en bok före valet", sade Ingvar Carlsson en dag. "Vem ställer upp?"

"Vi vet inte vad vi skall skriva om i den här valrörelsen", sade de anställda partiförfattarna. "Partiet har ju ingen politik."

Inget statsråd ville ställa upp, av risk för att trampa i klaveret med kontroversiella uttalanden eller olyckliga formuleringar.

"Du får skriva boken själv", sade de alla slutligen till Ingvar Carlsson.

Och han kunde inte hitta på vad den skulle heta, så det fick bli "Carlsson".

"Vi måste göra en valfilm också", sade sedan Ingvar Carlsson.

"Vi vet inte vad vi skall göra filmerna om i den här valrörelsen", sade de anställda filmarna. "Partiet har ju ingen politik."

Inget statsråd vågade ställa upp, av risk för att trampa i klaveret med kontroversiella uttalanden eller löjliga bilder.

"Du får göra filmerna själv", sade de alla slutligen till Ingvar Carlsson. Så blev det.

"Vi måste ha stora affischer också", sade därefter Ingvar Carlsson.

"Vi vet inte vad vi skall göra affischer om i den här valrörelsen", sade de anställda affischmakarna. "Partiet har ju ingen politik. Inget statsråd ville figurera med sitt porträtt på stora affischer."

"Du får göra affischerna själv", sade de alla slutligen till Ingvar Carlsson.

Därför blev det en bok, en film och en affisch med Ingvar Carlsson.